

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 2016

1107/2016

Laki

toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 17 a §, sellaisena kuin se on laissa 815/2015,

muutetaan 4 §:n 2 momentti, 11 §:n 2 momentin 5 ja 6 kohta, 14 d §:n 1 momentti sekä 18, 18 a ja 18 b §,

sellaisina kuin ne ovat, 4 §:n 2 momentti, 14 d §:n 1 momentti sekä 18 a ja 18 b § laissa 815/2015, 11 §:n 2 momentin 5 kohta laissa 940/2014, 11 §:n 2 momentin 6 kohta laissa 49/2005 ja 18 § osaksi laissa 815/2015, sekä

lisätään 5 a §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 815/2015 ja 1108/2016, uusi 5 momentti, 11 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 49/2005, 1218/2005, 583/2007 ja 940/2014, uusi 7 kohta, 14 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 815/2015, uusi 3 momentti, lakiin uusi 18 d —18 f § ja lakiin siitä lailla 815/2000 kumotun 25 §:n tilalle uusi 25 § seuraavasti:

4 §

Toimeenpano

Tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaa kunnassa sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:ssä tarkoitettu kunnan määräämä monijäseninen toimielin (*kunnan toimielin*). Jäljempänä tämän lain 7 §:ssä tarkoitetun perustoimeentulotuen osalta tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaa kuitenkin Kansaneläkelaitos. Tässä laissa säädetään niistä sosiaalihuollon lainsäädäntöön liittyvistä säännöksistä, joita Kansaneläkelaitos soveltaa sen hoitaessa tämän lain mukaisia tehtäviä.

5 a §

Perustoimeentulotuen kattamiseksi Kansaneläkelaitokselle suoritettavat ennakot ja niiden vahvistaminen sekä maksaminen

Mitä tässä pykälässä säädetään perustoimeentulotuen kattamiseksi Kansaneläkelaitokselle suoritettavista ennakoista ja niiden maksamisesta, sovelletaan myös maksettaessa valtion korvausta Kansaneläkelaitokselle kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 44 ja 46 §:n sekä 51 §:n 1 momentin perusteella. Tässä momentissa tarkoitettu tammikuun ennakko maksetaan kuitenkin tammikuun ensimmäisenä arkipäivänä.

11 §

Huomioon otettavat tulot

Tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon:

5) työttömyysturvalaissa ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua kulukorvausta, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua ylläpitokorvausta, työttömyysturvalain 6 luvun 3 b §:ssä tarkoitettua korotusosaa, mainitussa pykälässä tarkoitettua korotetun ansio-osan ja mainitun luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua ansio-osan erotusta eikä viimeksi mainitun lain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitettua työmarkkinatuen korotusosaa;

6) 8 §:ssä tarkoitettuja korvauksia ja tuloja;

7) lastensuojelulain (417/2007) 35 §:ssä ja 36 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua taloudellista tukea sekä 76 a §:ssä tarkoitettua taloudellista tukea asumisen ja toimeentulon turvaamiseksi jälkihuollossa.

14 §

Toimeentulotuen hakeminen

Kunta voi myöntää ehkäisevää toimeentulotukea kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään perustoimeentulotukea koskevista päätöksistä.

14 d §

Toimeentulotukea koskevan asian siirtäminen Kansaneläkelaitoksesta kuntaan

Kansaneläkelaitoksen on hakijan pyynnöstä toimitettava hakemus viipymättä asiassa toimivaltaiseen kuntaan tehtyään hakemuksen perusteella päätöksen perustoimeentulotuesta, jos hakija on esittänyt hakemuksessaan muita kuin 7 a tai 7 b §:ssä mainittuja menoja.

18 §

Toimeentulotuen tarkistaminen

Toimeentulotuki tarkistetaan, jos henkilön tai perheen olosuhteissa tai tuen tarpeessa tapahtuu tai on tapahtunut muutoksia. Hakijalle tehdään uusi 6 §:n mukainen laskelma, joka tehdään vastaamaan muuttuneita olosuhteita ja koskien ajanjaksoa, jota olosuhdemuutokset koskevat.

Kansaneläkelaitos saa tarkistaa perustoimeentulotuen määrän ilman, että tuensaaja ilmoittaa olosuhteissa tai tuen tarpeessa tapahtuneista muutoksista. Tuen saajan kuulemisesta säädetään hallintolain (434/2003) 34 §:ssä.

Kansaneläkelaitos saa tarkistaa perustoimeentulotuen määrän ilman erillistä päätöstä, jos etuuden tarkistaminen johtuu perustoimeentulotuella kokonaisuudessaan katettavan menon hyväksymisestä, joka kohdistuu ajalle, jota koskien hakija on jo saanut myönteisen perustoimeentulotukipäätöksen tai kun etuutta tarkistetaan 9 a §:n perusteella.

18 a §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada kunnan sosiaalihuollon viranomaiselta pyynnöstä salassapitosäännösten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan toimeentulotukiasian käsittelemiseksi ja ratkaisemiseksi välttämättömät kunnan sosiaalihuollon viranomaisen hallussa olevat tiedot ja selvitykset.

Kunnan sosiaalihuollon viranomaisen oikeudesta saada pyynnöstä Kansaneläkelaitokselta tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 20 §:n 1 momentissa.

Kunnan tulee antaa Kansaneläkelaitokselle oma-aloitteisesti 10 §:n 1 momentin 2—4 kohdassa ja 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa salassapitosäännösten ja muiden tiedon antamista koskevien rajoitusten estämättä toimeentulotuen perusosan alentamisharkinnassa tarvittavat tiedot. Kunta harkitsee tietojen toimittamisen tarpeellisuuden tuensaaajan kokonaistilanteen huomioon ottaen sekä ottaen huomioon sen, että alentaminen ei saa vaarantaa ihmisarvoisen elämän edellyttämän turvan mukaista välttämätöntä toimeentuloa eikä alentamista muutenkaan voi pitää kohtuuttomana. Kansaneläkelaitoksen tulee antaa kunnalle salassapitoa ja muiden tiedon antamista koskevien rajoitusten estämättä oma-aloitteisesti tiedot tämän lain 10 §:n 2 momentin mukaisesta perustoimeentulotuen alentamispäätöksestä sekä 14 ja 14 d §:ssä säädettyissä tilanteissa toimeentulotukihakemuksen käsittelyyn liittyvät tiedot.

Mitä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 18 §:n 1—4 momentissa säädetään salassa pidettävien tietojen antamisesta asiakkaan suostumuksesta riippumatta, koskee myös Kansaneläkelaitoksen toimeentulotukitehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamia välttämättömiä tietoja.

Mitä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 20 §:ssä säädetään sosiaalihuollon viranomaisen oikeudesta saada tietoja, koskee myös Kansaneläkelaitoksen oikeutta saada tässä laissa tarkoitettujen toimeentulotukitehtäviensä hoitamiseksi välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja.

18 b §

Tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada kunnan sosiaalihuollon viranomaiselta ja veroviranomaisilta teknisen käyttöyhteyden avulla näiden henkilörekistereissä olevia 18 a §:ssä tarkoitettuja salassa pidettäviä henkilötietoja asiakkaan suostumuksesta riippumatta, jos se on välttämätöntä tämän lain mukaisen toimeentulotukiasian käsittelemistä varten. Kansaneläkelaitoksen tulee etukäteen ilmoittaa asiakkaalle tästä mahdollisuudesta. Kansaneläkelaitos voi antaa kunnan sosiaalihuollon viranomaiselle salassa pidettäviä henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla jos luovutusoikeus perustuu nimenomaiseen lainsäädännökseen.

Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja pyytävän viranomaisen on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojaamisesta huolehditaan asianmukaisesti.

Kunnan sosiaalihuollon viranomaisen oikeudesta saada 1 momentissa tarkoitettuja tietoja vastaavat henkilötiedot Kansaneläkelaitokselta ja veroviranomaiselta teknisen käyttöyhteyden avulla säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 21 §:ssä.

18 d §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen Kansaneläkelaitoksen sekä apteekkien ja lääkkeellisen hapen toimittajien välillä

Kansaneläkelaitoksella on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä apteekille ja lääkkeellisen hapen toimittajalle perustoimeentulotuella katettavien kustannusten maksamista varten perustoimeentulotukea saavan henkilön nimi ja henkilötunnus sekä tieto perustoimeentulotuella katettavia lääkkeitä ja muita valmisteita sekä tarvikkeita koskevan maksusitoumuksen sisällöstä.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä perustoimeentulotuen myöntämistä varten apteekilta ja lääkkeellisen hapen toimittajalta henkilön nimi ja henkilötunnus sekä tämän lain mukaisen tehtäviensä hoitamiseksi tarpeelliset selvitykset:

1) apteekilta perustoimeentulotuen saajan muina perusmenoina katettavista lääkemääräyksellä tehdyistä lääkeostoista tai muista lääkemääräyksellä tehdyistä ostoista;

2) lääkkeellisen hapen toimittajalta perustoimeentulotuen saajan muina perusmenoina katettavista lääkemääräyksellä toimitetuista lääkkeelliseen happeen liittyvistä kustannuksista.

Kansaneläkelaitos voi antaa ja saada 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot teknisen käyttöyhteyden avulla. Kansaneläkelaitoksen tulee etukäteen ilmoittaa asiakkaalle tästä mahdollisuudesta. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista aptekin ja lääkkeellisen hapen toimittajan on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojaamisesta huolehditaan asianmukaisesti.

18 e §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen Kansaneläkelaitoksen ja vuokranantajien välillä

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan toimeentulotukihakemuksen ratkaisemista varten välttämättömät vuokrasuhteeseen ja asumiseen liittyvät tiedot vuokranantajalta ja asunto-osake- tai kiinteistöosakeyhtiöiltä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot saa toimittaa Kansaneläkelaitokselle teknisen käyttöyhteyden avulla. Kansaneläkelaitoksen tulee etukäteen ilmoittaa asiakkaalle tästä mahdollisuudesta.

18 f §

Kansaneläkelaitoksen liittyminen valtakunnalliseen tietojärjestelmäpalveluun ja yhteistyö Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa

Kansaneläkelaitos liittyy sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) mukaisten valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjäksi toimeentulotukijärjestelmän tuottamien tietojen osalta.

Kansaneläkelaitos toimittaa toimeentulotukijärjestelmän tuottamat tiedot muodossa, joka mahdollistaa tietojen käytön, luovuttamisen, säilyttämisen ja suojaamisen valtakunnallisen tietojärjestelmäpalvelun avulla.

Kansaneläkelaitoksen ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee tehdä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toteutuksesta yhteistyötä.

1107/2016

25 §

Päätöksen täytäntöönpano

Mitä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 52 §:ssä säädetään päätöksen täytäntöönpanosta, sovelletaan myös Kansaneläkelaitoksen tekemään tämän lain mukaiseen päätökseen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Toimeentulotukea koskevaan hakemukseen, joka on tehty kunnalle ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Kunta voi tehdä ennen tämän lain voimaantuloa tehdyn hakemuksen perusteella enintään 31 päivään maaliskuuta 2017 voimassa olevan päätöksen toimeentulotuen myöntämisestä. Tällöin kunta soveltaa tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Kansaneläkelaitoksella on oikeus 15 päivästä joulukuuta 2016 ratkaista sille toimitetut ja vuodelle 2017 kohdistuvat perustoimeentulotukihakemukset. Tällöin Kansaneläkelaitos soveltaa tämän lain säännöksiä. Kunta vastaa tekemänsä ajalle 1 päivän tammikuuta ja 31 päivän maaliskuuta 2017 väliselle ajalle myöntämänsä tuen maksamisesta sekä mainittuna aikana voimassaolevan päätöksen sellaisesta tarkistamisesta ja muusta toimeenpanosta, joka ei lain mukaan edellytä asiakkaalta uuden hakemuksen tekemistä. Mikäli hakijan tilanne ja toimeentulotuen myöntämisen edellytykset muuttuvat ja asia on ratkaistava uuden hakemuksen perusteella edellä mainittuna aikana, asian käsittelee ja ratkaisee Kansaneläkelaitos. Tällöin Kansaneläkelaitos soveltaa tämän lain säännöksiä. Kunnalle maksetaan 50 prosentin valtionosuus päätösten perusteella aiheutuvista perustoimeentulotuen menoista. Valtionosuuden maksamista varten kunnan on viimeistään 31 päivänä toukokuuta 2017 ilmoitettava aluehallintovirastolle tiedot vuosina 2016 ja 2017 aiheutuneista perustoimeentulotuen menoistaan. Aluehallintoviraston on tehtävä kunnan antaman selvityksen perusteella päätös toimeentulotuen kustannuksiin suoritettavasta valtionosuudesta ja suoritettava valtionosuus kolmen kuukauden kuluessa selvityksen saapumisesta. Aluehallintoviraston on toimitettava tieto kunnittain maksetun toimeentulotuen määrästä Kansaneläkelaitokselle ja valtiovarainministeriölle lokakuun loppuun mennessä. Kunnan liikaa saama valtionosuus peritään takaisin valtiolle. Aluehallintovirasto velvoittaa kunnan palauttamaan liikaa saamansa valtionosuuden määrän ja asettaa sille eräpäivän. Jos palautettava määrää ei makseta viimeistään aluehallintoviraston asettamana eräpäivänä, sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Jos lopullinen valtionosuus poikkeaa vähemmän kuin 1 000 euroa ennakkoina maksetun valtionosuuden määrästä, erotusta ei peritä takaisin.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehdyn päätöksen perusteella maksetun toimeentulotuen takaisinperintään sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos samaan tuloon tai saatavaan kohdistuu sekä ennen tämän lain voimaantuloa että tämän lain voimaantulon jälkeen syntyneitä maksuvaatimuksia, saatavat maksetaan niiden syntymisjärjestyksessä alkaen vanhimmasta saatavasta.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 2016

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula